

BROER OF ZUS, DE MATCH VAN JE LEVEN

Gezinnen, Relaties en Opvoeding

nr. 7

Reekskoördinatie

Kathleen Emmery, Tanja Nuelant, Kristien Nys, Wim Peersman,
Alexandre Reynders & Joris Van Puyenbroeck

Ook in deze reeks:

Nr. 1 – Dirk Luyten, Kathleen Emmery & Eline Mechels (Red.)

Zoals het klokje thuis tikt. Samenhuizen van volwassen kinderen met hun ouders

Nr. 2 – Dirk Luyten

Bemoeien met gezinnen. Inleiding tot het gezinsbeleid in Vlaanderen

Nr. 3 – Dirk Luyten, Hans Van Crombrugge & Kathleen Emmery (Red.)

Het gezin in Vlaanderen 2.0. Over het eigene van gezinnen en gezinsbeleid

Nr. 4 – Kathleen Emmery & Dirk Luyten (Red.)

Partners in tijden van ouderschap. Ouders en relaties in gezinnen vandaag

Nr. 5 – Mieke Groeninck, Patrick Meurs, Dirk Geldof, Claire Wiewauters,

Kaat Van Acker, Ward De Boe & Kathleen Emmery

Veerkracht in beweging. Dynamieken van vluchtelingengezinnen versterken

Nr. 6 - Kathleen Emmery, Joris Van Puyenbroeck & Gianni Loosveldt (red.)

In verband met gezinnen. Het gezinsperspectief in beleid en praktijk

Al het mogelijke werd gedaan om de informatie in dit boek zo juist en actueel te maken als kan.
Auteurs of uitgever kunnen niet verantwoordelijk gesteld worden voor mogelijke nadelen die
lezers door eventuele onvolkomenheden in het boek zouden ondervinden.

Kathleen Emmery & Gianni Loosveldt (red.)

BROER OF ZUS, DE MATCH VAN JE LEVEN

Fairness in siblingrelaties

Garant

Antwerpen-Apeldoorn

Kathleen Emmery & Gianni Loosveldt (red.)
Broer of zus, de match van je leven
Fairness in siblingrelaties
Antwerpen – Apeldoorn
Garant
2021

308 blz. – 24 cm
ISBN 978-90-441-3814-6
D/2021/5779/22
NUR 740/847

Omslagontwerp: Danni Elskens | Koloriet
Omslagfoto: www.istockphoto.com

© Garant-Uitgevers nv & de rechthebbenden

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke, voorafgaande en schriftelijke toestemming van de auteurs en van de uitgever.

Garant
Somersstraat 13-15, B-2018 Antwerpen
Koninginnelaan 96, NL-7315 EB Apeldoorn
www.garant-uitgevers.be info@garant.be
www.garant-uitgevers.nl info@garant-uitgevers.nl

Inhoud

Voorwoord	11
1 Inleiding: relaties tussen broers en zussen, fairness als inzet	13
<i>Gianni Loosveldt en Kathleen Emmery</i>	
1.1 Waarom het thema 'relaties tussen broers en zussen'?	13
1.2 Wie is broer of zus?	15
1.3 Probleemstelling: hoe zorgen voor fairness in siblingrelaties?	16
1.4 Siblingrelaties in vier delen	18
Deel 1	
Siblingrelaties in een sociologisch, antropologisch en pedagogisch perspectief	21
2 Een sociologische kijk op de relatie tussen broers en zussen. Hechte band of felle competitie?	23
<i>Yu-Chin Her, Zeynep Zümer Batur, Jorik Vergauwen en Dimitri Mortelmans</i>	
2.1 Inleiding	23
2.2 De invloed van het gezin van herkomst op siblings	24
2.3 Beïnvloeden broers en zussen elkaar?	29
2.4 De belangrijkste onderzoeksdomeinen: levenslooptrajecten en opleidingsniveau	32
2.5 Welke factoren maken dat broers en zussen zich gelijkaardig of net verschillend gedragen?	34
2.6 Besluit	39
3 Verwantschap als vriendschap/vriendschap als verwantschap: een antropologisch perspectief op siblings in Ghana	41
<i>Sjaak van der Geest</i>	
3.1 Inleiding	41
3.2 Siblings in Ghanese families	42
3.3 Broer tot broer, zus tot zus	43

6		INHOUD
3.4	Broer tot zus, zus tot broer	46
3.5	Siblingschap, vriendschap en huwelijk	49
3.6	Tot besluit	54
4	Favoritisme in de kindertijd en op volwassen leeftijd: ervaringen van fairness door siblings	55
	<i>Karla Van Leeuwen</i>	
4.1	Inleiding	55
4.2	Favoritisme als een vorm van differentieel opvoeden	56
4.3	Favoritisme in de kindertijd en de adolescentie	59
4.4	Favoritisme in de volwassenheid	65
4.5	Conclusies	68
5	Elk kind verdient het voorgetrokken te worden. Over ouderliefde als ouderlijke voorliefde	71
	<i>Philippe Noens en Hans Van Crombrugge</i>	
5.1	De un-faire evidentie van fairness in opvoeding	71
5.2	Fairness als fair-trade ontmaskerd	76
5.3	Fairness als fair-play	85
Deel 2		
Siblingrelaties bij fysieke en psychische kwetsbaarheid		87
6	De betrokkenheid van het gezin op neonatologie: siblings in de kijker	89
	<i>Bo Fagardo, Eef Cornelissen, Inge Tency en Simonne Vandewaerde</i>	
6.1	Inleiding	89
6.2	Gehechtheid binnen het gezin bij de komst van een kind	91
6.3	Siblings en hun relatie met het gezin vóór neonatologie	92
6.4	Siblings en hun relatie met het gezin binnen neonatologie	93
6.5	Siblings en hun relatie met het gezin na neonatologie	98
6.6	De positie van volwassen siblings in het informele netwerk tijdens en na neonatologie	101
6.7	Besluit en aanbevelingen	104
7	De erkenning van de <i>saviour sibling</i> in de context van de familie en getoetst aan de vier principes van de biomedische ethiek	107
	<i>Johan Stuy en Adelheid Rigo</i>	
7.1	Inleiding	107

INHOUD	7
7.2 De evolutie van de familie als levensvorm: van 'patriarchaat naar partnerschap' (Honneth, 2013)	109
7.3 Ethische beschouwingen bij pre-implantatie genetische diagnostiek	110
7.4 Ethische beschouwingen bij het aanspreken en gebruiken van een <i>saviour sibling</i> of donorkind met het oog op de genezing van een kind met een levensbedreigende ziekte	112
7.5 Conclusie	118
8 Wat leert het brussenonderzoek ons over de impact van suïcidaliteit op brussen?	121
<i>Alexandre Reynders en Tinneke Moyson</i>	
8.1 Inleiding	121
8.2 Sibling Quality of Life: negen domeinen die de ervaring van het brus-zijn omvatten	123
8.3 Suïcidaliteit bij jongeren	128
8.4 Impact van suïcidaliteit op brussen	129
8.5 Suïcidaliteit in het brussenonderzoek: aandachtspunten	134
8.6 Besluit	136
Deel 3	
Siblingrelaties bij transities	139
9 Fairness in siblingrelaties tijdens het scheidingsproces van ouders	141
<i>Kathleen Emmery, Claire Wiewauters, Sofie Van Rumst, David De Coninck en Koen Matthijs</i>	
9.1 Inleiding	141
9.2 Samenwonen met siblings na scheiding	144
9.3 De betekenis van siblingrelaties bij scheiding	149
9.4 Siblingrelaties onder druk	150
9.5 Stiefsiblings en halfsiblings	153
9.6 Implicaties voor hulpverlening en beleid	158
10 Uit verband gespeeld? Siblingrelaties bij pleegzorg en residentiële jeugdhulp	161
<i>Gianni Loosveldt en Benedikte Van den Bruel</i>	
10.1 Situering	161
10.2 Wie is 'broer' of 'zus' van een kind of jongere in een pleeggezin of voorziening?	162

10.3	De juridische bescherming van siblingrelaties bij pleegzorg en residentiële jeugdhulp	162
10.4	Siblings (niet) samen in pleeggezinnen en jeugdhulpvoorzieningen: de feitelijke situatie in Vlaanderen	165
10.5	Wat doet het gezamenlijk verblijf of de scheiding met siblings?	167
10.6	Siblings niet samen in pleeggezinnen en voorzieningen: verklaringen	169
10.7	Het belang van het kind bij een gezamenlijk of gescheiden verblijf	171
10.8	Contact met siblings tijdens het gescheiden verblijf in een pleeggezin of voorziening	174
10.9	'Recht doen' aan siblingrelaties bij pleegzorg en residentiële jeugdhulp	177
10.10	Tot slot	180
11	Siblingrelaties bij migratie en vlucht	183
	<i>Dirk Geldof, Claire Wiewauters, Katja Fournier, Kaat Van Acker, Pascal Debruyne en Patrick Meurs</i>	
11.1	Inleiding	183
11.2	Migratie zorgt voor meer gezinnen over grenzen	183
11.3	Siblingrelaties 'under pressure' binnen contexten van vlucht en migratie	184
11.4	Ervaringen uit de praktijk: siblings bij vluchtelingen	187
11.5	Siblings en gezinshereniging	194
11.6	Fairness in siblingrelaties in contexten van vlucht: bevraagd en uitgedaagd	196
Deel 4		
Siblingrelaties bij volwassenen		199
12	Mantelzorgbelofte	201
	<i>Joris Van Puyenbroeck</i>	
12.1	Inleiding	201
12.2	Mantelzorg als systeem	203
12.3	Ethische dimensie van mantelzorg	204
12.4	Broers en zussen: een dynamische balans	205
12.5	Mantelzorgbelofte	206
12.6	Familiale normen	207
12.7	Mantelzorgbelofte onder siblings	209
12.8	De belofte waarmaken	210

INHOUD	9
12.9 Brussen	211
12.10 Verantwoordelijkheid, offer en plaatsvervangng	212
12.11 Wat is fair?	213
13 Fairness bij de verderzetting van het familiebedrijf	215
<i>Bart Henssen, Johan Lambrecht en Salvatore Tomaselli</i>	
13.1 Inleiding	215
13.2 Wat betekent rechtvaardigheid in familiebedrijven?	216
13.3 Rechtvaardigheid bij het snoeien van de familiale aandenboom	218
13.4 Rechtvaardigheid bij teammanagement van het familiebedrijf	219
13.5 Bespreekbaar maken van rechtvaardigheid in het familiebedrijf	220
13.6 Conclusie en discussie	226
14 Erfrechtelijke fairness voor siblings: gelijkheid, vrijheid, solidariteit ... en blijheid?	227
<i>Elisabeth Adriaens</i>	
14.1 Inleiding	227
14.2 Als siblings samen erven van een ouder	228
14.3 Erven zonder voorafgaande regelingen door de ouder	229
14.4 Erven met voorafgaande regelingen door de ouder	237
14.5 Bijzondere aandacht voor zorgenkinderen	242
14.6 Conclusie	244
15 Siblings in praktijk, onderzoek en beleid	247
<i>Kathleen Emmery en Gianni Loosveldt</i>	
15.1 De siblingrelatie mag meer in beeld komen	247
15.2 Bevorder fairness via dialoog in gezinnen	248
15.3 Bekijk fairness niet louter binnen de context van gezinnen	255
15.4 Fairness als een opdracht voor beleid	257
15.5 Verder onderzoek	261
15.6 Tot slot	262
Referenties	263
De auteurs	301

